

A HARC KUTATÓ-MENTŐ MŰVELETEK TERVEZÉSÉNEK ÉS VÉGREHAJTÁSÁNAK FŐBB KÉRDÉSEI

Harci kutató mentő műveletek előfordulhatnak a modern katonai hadműveletek teljes skálájában, azonban leggyakrabban a légi erő hadműveleteinek támogatásaként kerülnek végrehajtásra. A szerző általános áttekintést nyújt harci kutató mentő műveletek tervezésének és végrehajtásának főbb kérdéseiről. Tisztázza a harci kutatás-mentés és a kutatás-mentés különbségét, és bemutatja a kutató mentő műveletek tervezési, vezetési és irányítási rendszerének elemeit.

BEVEZETÉS

A harci kutatás-mentés, a harci kutató mentő műveletek előfordulhatnak a modern katonai hadműveletek teljes skálájában, azonban leggyakrabban a légi erő hadműveleteinek támogatásaként kerülnek végrehajtásra. A harci kutató mentő művelet egyszerűsített definíció szerint: *a kényszerleszállt, vagy lelőtt gépszemélyzet tag(jainak) kiemelésére (mentésére) irányul, de végre lehet hajtani bármely baráti, vagy szövetséges haderőhöz tartozó személy kimentésére is.*

Minden katonának, függetlenül attól, hogy haderőnemi szintű, vagy összhaderőnemi hadműveletben vesz-e részt alapjaiban ismerni kell a harci kutató mentő műveleteket. A sikeres műveletek fokozzák az összhaderőnemi parancsnok lehetőségeit azzal, hogy értékes emberi erőforrásai térnek vissza szövetséges ellenőrzés alá és megakadályozzák az ellenséget abban, hogy kihasználja a fogságba esett katona hírszerzési és propaganda értékét, valamint magas szinten tartják az erkölcsi, fegyelmi helyzetet.

A fentiekből látszik, hogy valamennyi katona, aki háborús viszonyok közé kerülhet, találkozhat ilyen művelettel, akár annak alanya is lehet. Alapszabály, hogy a katonákat fel kell készíteni az ilyen jellegű feladatokra, mielőtt ellenséges területen vetnék be őket. A felkészítés megszervezéséért, végrehajtásáért az adott egység parancsnoka a felelős.

NATO-tagságunkból adódóan a magyar katonák is kerülhetnek olyan körülmények közé, ahol harci kutató-mentő feladat alkalmazására kerülhet sor. Igen lényeges, hogy ezek a katonák tisztában legyenek a harci kutató mentő műveletek jellemzőivel, végrehajtásuk sajátosságaival, feltételeivel. E cikk igyekszik bemutatni ezen műveletek lényegét, tervezésük, vezetésük, végrehajtásuk rendjét, sajátosságait.

A témában magyar nyelvű irodalom nagyon csekély számban található, az anyaggyűjtéskor Egyesült Államokbeli és NATO dokumentumokat használtam fel forrásanyagként.

A HARC KUTATÓ-MENTŐ MŰVELETEK ÁLTALÁNOS JELLEMZŐI

A harci kutatás-mentés definíciója

„A harci kutatás-mentés krízis helyzetben, vagy háború időszakában ellenséges területen lelőtt, vagy kényszerleszállást végrehajtott gépszemélyzet, vagy más megfelelő kiképzettséggel és felszereléssel rendelkező katona felderítése, helyzetének meghatározása, kilétének azonosítása, ellenséges területről való kimenekítése. Különleges feladat, melyet a mentésre szakosodott erők hajtanak végre, a veszélyhelyzetben lévő egyén megmentésére háborúban, vagy egyéb nem háborús katonai hadműveletek során.”¹

Harci kutató-mentő műveletek szükségessége

A harci kutató-mentő műveletek végrehajtása közben több tíz, esetleg több száz ember életét tesszük kockára, annak érdekében, hogy egyetlen katonát, vagy gépszemélyzetet megmentünk. Joggal vetődik fel a kérdés, milyen okok teszik szükségessé a harci kutató-mentő műveleteket? Az alábbi felsorolás a harci kutató-mentő műveletek végrehajtásának szükségszerűségét igazoló főbb okokat tartalmazza:

- A kormányzat, fegyveres erők kötelessége a katonák életének lehetőségek szerinti megmentése, a lehetséges kockázatok csökkentése.
- A jövőben valószínű, rövid időtartalmú, nagy intenzitású műveletek, összevetve a kiképzéshez szükséges hosszú idővel, emelik a jól kiképzett szakemberek megmentésének szükségességét.
- A harc megvívása szempontjából kulcsfontosságú katonák visszakerülnek saját alárendeltségbe, ezáltal ismét bevethetővé válnak.
- Az érintett egységek morálja, ezzel együtt a katonák teljesítménye nagymértékben javul, mivel érzik,

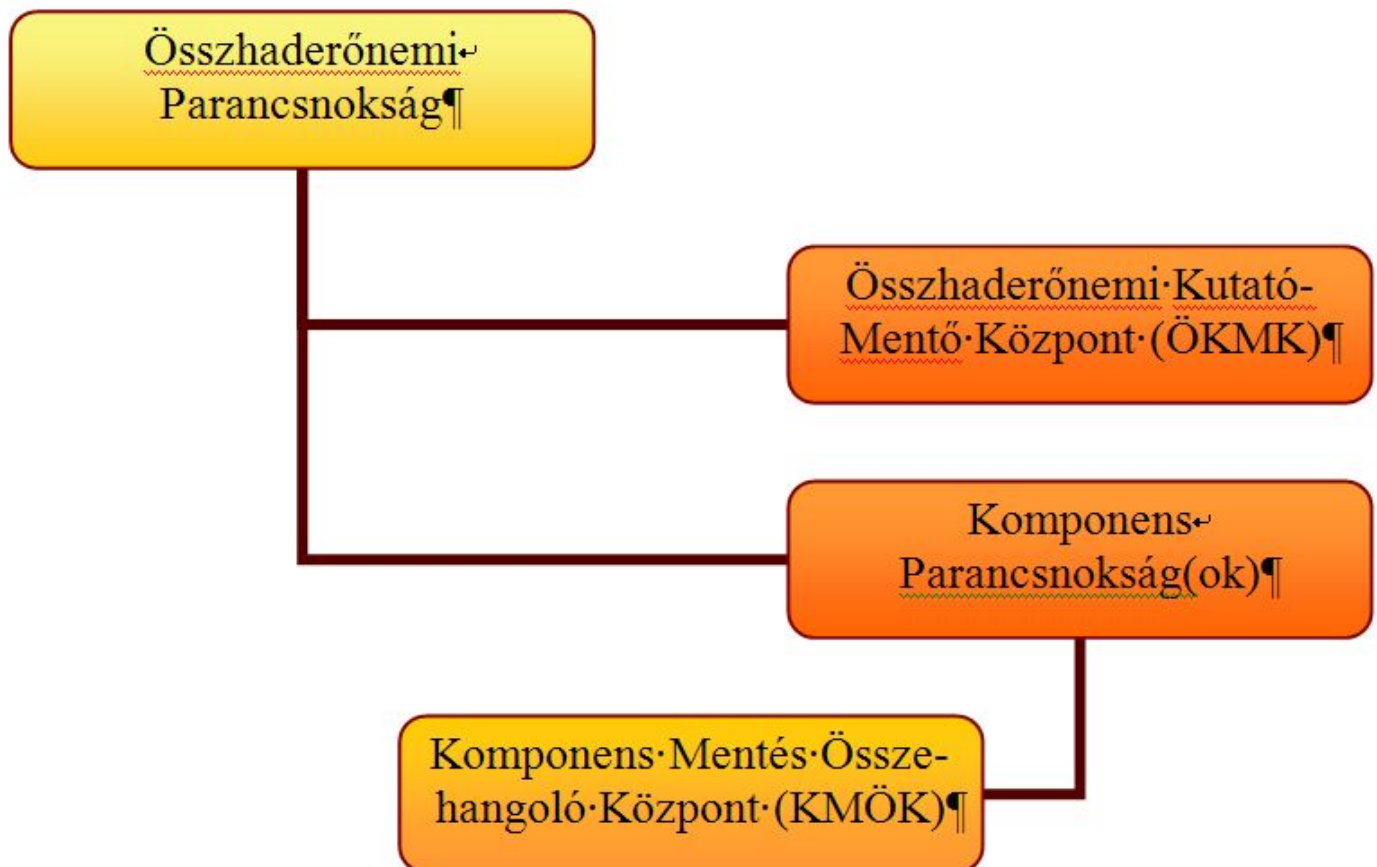
- hogy értékesek, fontosak és tudják, hogy nem lesznek elfelejtve, parancsnokaik nem mondanak le róluk.
- Az ellenséget megakadályozzuk abban, hogy az elfogott katonát, lelőtt, vagy kényszerleszállt gép személyzetét hírszerzési forrásként, propaganda célokra, vagy emberi pajzsként használja fel.

Kutatás-mentés és harci kutatás-mentés közötti különbségek

A harci kutató-mentő műveletek alapvetően különböznek a kutató-mentő műveletektől, azonban mégis könnyen összekeverhetőek. A kutatás-mentés definíció szinten: „Repülőgépek, felszíni hajók, tengeralattjárók, különleges mentőosztagok és eszközök alkalmazása, a szárazföldön vagy a tengeren veszélybe került személyek felkutatására és kimentésére”² A kutató-mentő műveleteket kizárólag ellenséges fenyegetettségű területeken hajtuk végre, a túlélő aktív közreműködése nem alapvető feltétele a mentés végrehajtásának. A kutatás-mentés nemzeti felelősség és többnyire a kijelölt felelősségi területre (adott ország területe) korlátozódik.

A harci kutató mentő alegységek szükség esetén el tudnak látni kutató-mentő feladatokat is, azonban ezen alegységek, valószínűleg nincsenek kiképezve és megfelelően felszerelve a harci kutató mentő műveletek végrehajtására. A harci kutatás-mentés végrehajtása a hadszíntéren belül, ellenséges területen történik, kizárólag megfelelően kiképzett és megfelelő felszereléssel rendelkező személy mentése érdekében.

1. sz. ábra A hadszíntéri kutató-mentő központok rendszere

A harci kutató mentő művelet tipikusan földre kényszerült gépszemélyzet tag kiemelésére épül, de végre lehet hajtani, bármely baráti haderőhöz tartozó személy megmentésére is. A harci kutató mentő művelet kiterjedése az önálló végrehajtástól a komplex harci kötelékig terjed. A hadművelet lehetséges kiterjedése és komplexitása megköveteli a hadszíntéri szintű tervezést a tökéletesen szervezett, kiképzett és felszerelt haderőt, csakúgy, mint az egységes vezetést és irányítást. A katonákat fel kell készíteni a harci kutató mentő műveletekre, mielőtt ellenséges területen vetnék be őket.

A harci kutató mentő műveletek kiterjedése széles körben változhat. Az ellenséges területen történő alkalmazásból adódik, hogy pontos felderítési adatok, gondos, részletes tervezés és koordináció, kockázat-elemzés, gyors, biztonságos és megbízható kommunikációs hálózat szükséges a sikeres végrehajtás

érdekében.

A HARCIS KUTATÁS-MENTÉS VEZETÉSI ÉS IRÁNYÍTÁSI RENDSZERE

Az Összhaderőnemi Parancsnokság szintű felelősségek és szervezetek

Felelősségi körzetén belül az összhaderőnemi parancsnok felelős a harci kutatás-mentési támogatás biztosításáért, ezen feladata teljesítése, tervezése közben meg kell győződnie arról, hogy a befogadó nemzet törvényeit, szabályzóit, lehetőségeit figyelembe veszi.

Az összhaderőnemi parancsnok a műveletek végrehajtásáért általában a komponens parancsnokokat teszi felelőssé, mindemellett az összhaderőnemi parancsnok a mentési műveletek figyelemmel kísérésére, tervezésére, koordinálására, *Összhaderőnemi Kutató-Mentő Központot* (ÖKMK), a komponens parancsnokok pedig *Komponens Mentés Összehangoló Központot* (KMÖK) hoznak létre. Célszerű megjegyezni, hogy összhaderőneminak nevezünk egy kutató-mentő, vagy harci kutató-mentő műveletet, ha az meghaladja az adott komponens parancsnok lehetőségeit, a feladat sikeres teljesítéséhez több komponens parancsnok együttműködésére van szükség.

Összhaderőnemi Kutató-mentő Központ (ÖKMK)

Az összhaderőnemi kutató-mentő központ, felelősségi körzetén belül az elsődleges összhaderőnemi kutató-mentő feladatok tervezésére, koordinálására, végrehajtásának irányítására kialakított szervezet. A központ személyi állománya két, vagy több haderőnem katonáiból áll, a helyzettől függően lehet egy, vagy többnemzetiségű. Békeidőben a központ részt vesz a bajbajutott gépszemélyzetek menekülési koncepciójának kialakításában, a hadművelati terv elkészítése közben. Szerepet vállal a kiképzésben és a gyakorlatok koordinálásában, annak érdekében, hogy olyan jól felkészített törzstagokat képezzenek ki, akik képesek harci kutató-mentő műveletek tervezésére, koordinálására, végrehajtására.

Összhaderőnemi kutató-mentő központ békeidőszaki feladatai:

- Elkészítik a harci kutatás-mentési működési utasítást
- Elkészítik a harci kutatás-mentési kommunikációs tervet.
- Meghatározzák a jelentési követelményeket a komponens mentés összehangoló központok részére.
- Részt vesznek a hadművelati tervek harci kutatás-mentésre vonatkozó mellékleteinek, függelékeinek elkészítésében, összhangban a sebesültekre, orvosi segítségnyújtásra, anyaalakulathoz történő visszaszállításra, elhalálózással kapcsolatos teendőkre vonatkozó részekkel.
- Koordinálják, és összehangolják a komponens menekülési terveket, megvizsgálják azokat támogathatóság szempontjából.
- Létrehoznak egy integrált kiemelési, mentési koncepciót a békeműveletek támogatására.
- Beosztásra történő felkészítést hajtanak végre központok személyi állománya és a tartalék-állomány részére.
- Harci kutató-mentő kiképzést és gyakorlatokat terveznek és vezetnek le a műveletben érintett erők részére.
- Koordinálják a kutató-mentő műveleteket, hogy a valóságot megközelítő helyzetekben gyakoroltathassák a központ állományát.
- Elkészítik a békéből háborúba történő átmenet tervét.
- Meghatározzák a tartalékállomány biztosítására vonatkozó minőségi és mennyiségi követelményeket.
- Meghatározzák a felderítésre vonatkozó követelményeket.

Az összhaderőnemi kutató-mentő központ feladatai háborúban:

- Elkészítik a harci kutató-mentő műveletek ellenséges fenyegettségtől függő döntési mátrixát, összhangban a meglévő kockázat analízissel.
- Elkészítik, és az érintettekhez eljuttatják a speciális instrukciókat (SPINS)³, hogy azokat bedolgozassák a repülő feladatszabó parancsokba, hogy ezáltal meghatározzák az elsődleges hadszíntéri harci kutató-mentő koncepciót és speciális eljárásokat, melyeket minden harcolónak követnie kell.
- Értesítik a megfelelő komponens erőket az elszigetelt személy valószínű tartózkodási helyéről.
- Kapcsolatot tartanak a nemzeti és a hadszíntéri összhaderőnemi felderítő központokkal, információt gyűjtenek az elszigetelt személy helyzetére és a kiemelésre veszélyt jelentő ellenséges fenyegetettségére vonatkozóan.
- Kapcsolatot tartanak az összhaderőnemi erők pszichológiai hadműveletek tisztjével, annak érdekében, hogy pontosítsa, miként lehetne a helyi lakosságot a műveletek tekintetében pozitívan befolyásolni.
- Koordinálják és összehangolják a komponens erők és a többnemzetiségű erők kölcsönös harci kutató-mentő támogatását.
- Figyelemmel kísérik valamennyi komponens mentés összehangoló központ által végrehajtott kutató-mentő műveletet.
- Adatbázist tartanak fenn valamennyi elszigetelt személyről a mentés befejezéséig. A művelet befejezése után, az összegyűlt adatokat továbbítják az összhaderőnemi túlélési, menekülési, ellenállási szervezetnek.

A komponens parancsnok szintű feladatok és szervezetek

A komponens parancsnokok az összhaderőnemi haderő részeként maguk is felelősek a saját, az összhaderőnemi parancsnok hadművelati terve alapján végrehajtott műveleteik támogatására szolgáló

kutató-mentő műveletek tervezéséért és végrehajtásáért. Ezen feladat végrehajtása érdekében *Mentés Összehangoló Központot* (MÖK), vagy annak egyenértékű megfelelőjét, mint például mentés összehangoló csoportot hoznak létre.

A Mentés Összehangoló Központ feladata a koordináció az összhaderőnemi kutató-mentő központtal és más komponens központjaival. Ha a komponens parancsnok nem hoz létre MÖK-öt, a HKM felelőségek általában a törzs hadműveleti részére, általában például az összhaderőnemi hadműveleti központra terhelődnek. Lényegi elem, hogy minden esetben képzett harci kutató-mentő szakember, általános elnevezéssel élve *komponens kutató-mentő irányító* (KKMI) felelős a műveletekben részt vevő erők tevékenységének koordinálásáért.

Egyéb tipikus, a Mentés Összehangoló Központtal kapcsolatos, feladatrendszer

- Más komponens parancsnokságok részére nyújtott, vagy tőlük kapott kutató-mentő támogatás koordinálása az ÖKMK-al.
- Komponens megerősítés, tartalék biztosításának koordinálása.
- Komponens MÖK-eljárások kidolgozása.
- Az alárendelt egységek menekülési terveinek felügyelete, szükség esetén segítség nyújtása annak érdekében, hogy az alárendeltek az ÖKMK által kidolgozott koncepciónak megfelelő, használható tervekkel rendelkezzenek.
- Részt vesznek a komponens hadműveleti tervek kutatás-mentésre vonatkozó mellékleteinek, függelékeinek elkészítésében.
- Továbbítják az elszigetelt személlyel kapcsolatos információkat az ÖKMK-nak.
- A mentés befejezéséig nyilvántartják az elszigetelt személlyel kapcsolatos adatokat.

Abban az esetben, ha az összhaderőnemi parancsnok utasítja a komponens parancsnokot, hogy mentés összehangoló központját egyben összhaderőnemi kutató-mentő központként is üzemeltesse az összhaderőnemi parancsnok a feladat ellátásához szükséges mértékű hatalommal, és felelősséggel ruházza fel a komponens parancsnokot.

A komponens parancsnokok a lehetőségekhez képest kötelesek maximális harci kutató-mentő támogatást biztosítani egymás számára. Az ilyen jellegű támogatást általában a *Mentés Összehangoló Központ* által fenntartott és felügyelt kutató-mentő kommunikációs hálózaton keresztül az összhaderőnemi szinttől kell igényelni.

Az összhaderőnemi parancsnok utasítására a komponens parancsnok köteles az összhaderőnemi kutató-mentő törzsébe megfelelő kiképzettségű és tapasztalatokkal rendelkező szakembert biztosítani a törzs megerősítéseként, vagy az utánpótlás biztosítására.

ÖSSZHADERŐNEMI HARCII KUTATÓ-MENTŐ MŰVELETEK TERVEZÉSE

A hadműveleti tervezés

Az összhaderőnemi harci kutató-mentő műveletek tervezését az összhaderőnemi kutató-mentő központ állománya rutinszerűen végzi a hadműveleti tervek és hadműveleti parancsok készítésével párhuzamosan. A csapatoknak rendelkezniük kell egy logikusan felépített harci kutató-mentő elgondolással, ami teljes egészében összeegyeztethető a folyamatban lévő hadműveleti tervezéssel. Az egyidejű tervezési megközelítés biztosítja a hadműveletek részletes, felelőségeket és jogköröket is meghatározó harci kutató-mentő támogatási koncepcióját.

A harci kutató-mentő tervek legfőbb jellemzője a rugalmasság kell, hogy legyen, annak érdekében, hogy a harci kutató-mentő erőforrásokat a lehető leghatékonyabban módon lehessen alkalmazni. A tervezés folyamán figyelembe kell venni a magasabb parancsnokságok által kiadott *harci kutató-mentő tervezési irányelveket*, valamint minden egyéb tervezett, vagy folyamatban lévő műveletet, ami segítheti a harci kutató-mentő művelet végrehajtását. A fentiekben kívül a munka folyamán kiemelt figyelmet kell fordítani a légtérfelhasználásának, a tűztámogatásnak és koordinációjának, az ellenség megtévesztésének, valamint a művelet biztonsági tényezőinek megtervezésére.

A tervezést igen nagy részletességgel kell végrehajtani, különösen, amikor jelentős ellenséges tevékenységgel, nagy távolságokkal, nehéz tereppel, vagy rossz időjárási viszonyokkal kell számolnunk.

Megelőző harci kutató-mentő készenlét

A megelőző harci kutató-mentő készenlét magába foglalja az előzetes tervezést és a repülő, haditengerészeti, szárazföldi erők és eszközök készenlétbe helyezését, míg mielőtt valamely hadművelet harci kutató-mentő támogatására lenne szükség. A megelőző harci kutató-mentő tervezést a MÖK, vagy ÖKMK harci kutató-mentő szakértői végzik a törzs hadműveleti blokkjának támogatásával.

Vízi mentő készenlét

Tengeralattjárók és felszíni hajók vízi mentési készenlétben tartása szükséges, amikor a hadműveleti célterület megközelítési, vagy távozási útvonala vízfelszín felett vezet. Ez a készenlét a tengeralattjárók, vagy hajók elsődleges feladataként is megjelenhet. A készenlét alkalmazása során a hajók részére levegőből történő oltalmazást kell biztosítani, a légijármű szükség esetén a hajó körüli vízfelszín felderítését is elvégzi ellenséges vízi eszközök után kutatva.

Repülőtéri készenlét

A feladatra kiválasztott harci repülőgép üzemanyaggal feltöltve, feladatnak megfelelően felfegyverezve adja a harci kutató-mentő művelet támogatására szolgáló készenlétet. A repülőtéri készenlét adható a fő hadműveleti repülőterekről, de szükség esetén kihelyezhető előretolt hadműveleti repülőterekre, vagy leszállóhelyekre is.

Várakozási légtérben adott készenlét

Megfelelő repülőgépek, vagy helikopterek készenléte a levegőben, a lehető legrövidebb időn belüli harci kutató-mentő segítségnyújtás céljából. Ezek a repülőeszközök folyamatosan figyelemmel kísérik a művelet menetét, hallgatják a használatos rádió frekvenciákat. A repülőeszköz egyben szolgálhat a harci kutató-mentő feladat légi parancsnokának munkahelyeként is. Ha nem ez a repülőeszköz a harc feladat légi parancsnoka munkahelye a repülőgép személyzetének az indulási repülőtérrel való felszállás után azonnal fel kell vennie a kapcsolatot a légi parancsnokkal.

Kockázatbecslés és analízis

A harci kutató-mentő művelet során a légi, felszíni és a felszín alatti erők összehangolt alkalmazása is elképzelhető. Az ellenséges fenyegetettség pontos elemzése segít a leghatékonyabb eszköz és módszer kiválasztásában. A harci kutató-mentő erők fenyegetettsége függ az ellenség által alkalmazott fegyverrendszerektől, doktrínától és harcászati eljárásokról. A kockázat becslése a felderítés már meglévő és folyamatosan frissülő adatain alapszik. A kockázat becslés jelentős segítséget nyújt a harci kutató-mentő művelet tervezése során és meggyorsítja a döntéshozatali folyamatot.

Fenyegetettségi térkép

A komponens parancsnokságok és az ÖKMK fenyegetettségi térképet készítenek az alábbi adatok feltüntetésével:

- Ellenséges radarok, amelyek segítségével a harci kutató-mentő erők felderíthetőek, a kommunikáció lehallgatható, az ellenséges erők a bajba jutott személy körzetébe irányíthatók.
- Az elsődleges mentő légi járművekre, mint például a helikopterekre veszélyt jelentő fegyverek ismert helyei. Ilyen fegyverek körébe tartoznak például a légvédelmi tüzérség, kézi légvédelmi eszközök, a szárazföldi erők kézi fegyverei, fegyveres ellenséges helikopterek és repülőgépek. Az ilyen eszközök általában optikai célzó berendezéssel rendelkeznek, így azok alkalmazhatóságát a napszak, az időjárás, a terep, a repülőeszköz magassága és sebessége nagymértékben befolyásolja. Ennek ellenére, mivel a radarirányítású légvédelmi tüzérszerek egyre jelentősebb mértékben terjednek el, ezeket a gyanús terepszakaszokat minden napszakban és időjárási viszonyok között kerülni kell.
- A harci kutató-mentő műveleteket támogató repülőgépek, mint például az elektronikai harc és vezetés biztosító eszközök helyei és várakozási légterei. Az ellenséges légvédelmi eszközök hatótávolsága és maximális magassága jelentősen befolyásolja ezen eszközök használhatóságát.
- Az ellenséges és fegyverek és csapatok elhelyezkedése. A térképen látható az adott fegyver elhelyezkedése és hatótávolsága. Az ilyen térkép eléggé részletes ahhoz, hogy az ismert adatok alapján megtervezhető legyen a mentő légi jármű optimális célterületre vezető és visszatérő útvonala.

Időjárási és klimatikus viszonyok

A klimatikus és időjárási viszonyok, beleértve a hőmérsékleti, csapadék, nedvesség, látástávolság, szél, köd, és egyéb tényezők értékeit jelentős mértékben befolyásolják a harci kutató-mentő műveletek tervezését és végrehajtását, valamint az időzítést és a harci kutató-mentő műveletek sebességét.

Csillagászati adatok

A csillagászati feltételek, mint például a napkelte, napnyugta, holdkelte, holdfázis, a becsülhető természetes megvilágítás az időjárási viszonyokhoz hasonló hatással vannak a harci kutató-mentő műveletek tervezésére és végrehajtására.

Hadműveleti korlátozások

Tipikus hadműveleti korlátozások a harci kutató-mentő műveletek tekintetében a repülőeszközök korlátozott száma, a kutatás közepes és magas ellenséges fenyegetettségű terepen történő végrehajtása, a harci kutató-mentő erőforrások korlátozottsága, valamint a képzett harci kutató-mentő feladat koordinátorok kis létszáma.

Az egyre kifinomultabb légvédelmi fegyverek a világ valamennyi katonai ereje számára elérhetőek, némely esetben lázadók és terroristák is birtokolják. Ezen fegyverek az ellenség által ellenőrzött területek feletti kutatást igen megnehezítik, olykor lehetetlenné teszik. A vizuális kutatás helyett elektronikai kutatás, a vészjeladó jeleinek keresése, levegőben lévő eszközök és pilótanélküli repülőgépek által, valamint a műholdas kutató alkalmazható.

Döntéshozatali folyamat

A harci kutató-mentő műveletek előnyeit és hátrányait, kockázat elemzését ugyanolyan módon végzik, mint bármilyen más katonai műveletnél. A harci kutató-mentő művelet során elért eredményeknek, előnyöknek egyensúlyban kell állniuk a valós, vagy potenciális veszteségekkel.

A harci kutató-mentő műveletek során nem szabad fölösleges veszélynek kitenni a bajbajutott személyt, elhalasztani más fontosabb művelet végrehajtását, rutinszerűen kitenni értékes erőforrásokat extrém magas kockázatnak, a folyamatban lévő műveletek végrehajtásától kritikus mértékű erőforrásokat elvonni, vagy az egész katonai helyzetet eltéríteni az eredeti irányvonalától.

A kialakult helyzettől függetlenül a parancsnoknak mindig mérlegelnie kell a bajbajutott személyzet kimentése által nyert értékeket és a lehetséges veszteségeket. A mentésre irányuló erőfeszítések pszichológiai hatását a személyi állományra szembe kell állítani a harci kutató-mentő erők életének kockáztatásával, valamint az erőforrások folyamatban lévő műveletektől történő elvonásával. A parancsnokoknak minden szinten elemezni és értékelni kell ezeket a tényezőket, mielőtt parancsot, vagy engedélyt adnak egy harci kutató-mentő művelet végrehajtására.

BEFEJEZÉS

A harci kutató-mentő műveletek, mint az remélem a tanulmányomból kiderült, alapvetően összhaderőnemi feladat, amelynél a siker, a kimenekítendő személyek élete, az egyes haderőnemek, sőt nemzetek együttműködésének a minőségétől függ. Így az interoperabilitás kérdése megkerülhetlenné válik, fontos követelmény, hogy több haderőnem, vagy nemzet együttműködése szükséges a feladat végrehajtás érdekében. A gyors és hatékony reagáló képesség biztosítására az együttműködési kérdésekre kiemelt figyelmet kell fordítani, megértésük alapvető az összhaderőnemi műveletek tervezése és végrehajtása során.

A komponens parancsnoknak saját hadműveleti harci kutató-mentő támogatásának megtervezésekor kiemelt figyelmet kell fordítani a harci kutató-mentő erők képességeire és korlátaira, együttműködési lehetőségeire.

Az interoperabilitási követelmények elsősorban a felszerelés kompatibilitásában nyilvánulnak meg, beleértve a javítást és az alkatrész utánpótlást is. A követelmények tartalmazzák, de nem korlátozódnak a kommunikációs, felderítési, automata adattovábbítási rendszerekre, térképekre, üzemanyagfajtákra és feltöltési eljárásokra.

A kommunikációs eszközök kompatibilitása a műveletek végrehajtásának alapvető feltétele, különösen harci kutató-mentő alkalmi harci kötelék alkalmazása esetén. A műveletek időzítése és koordinációja annál lényegesebb, minél összetettebb az alkalmi harci kötelék. Harci körülmények között minden erőfeszítést meg kell tenni a biztonságos kommunikáció érdekében, mivel az azonosító adatok kompromittálódása az egész művelet sikerét veszélyezteti, adott esetben a harci kutató-mentő erők elvesztését okozhatja. A kommunikációs lehetőségek elemzésekor figyelembe kell venni a levegő-levegő, levegő-föld és a föld-föld összeköttetés biztosítására alkalmas eszközöket.

A magyar légierő repülő eszközeiről általánosságban elmondható, hogy nem rendelkeznek a biztonságos (kódolt, titkos) összeköttetés létrehozására alkalmas kommunikációs berendezésekkel. További problémát jelent, hogy legtöbb repülőeszköz csak egy, maximum kettő rádió készlettel rendelkezik, így több frekvencia egyidejű figyelése, a különböző frekvenciákon dolgozó eszközökkel történő együttműködés nem lehetséges.

A szárazföldi csapatok által használt rádiófrekvenciák vételére alkalmas rádiók a magyar légierő gépein nincsenek beépítve, így feladat végrehajtás közben haderőnemek közötti együttműködés, koordináció csak akkor lehetséges, ha a szárazföldi csapatoknál rendelkezésre áll repülési frekvencián működő rádió berendezés.

Műholdas kommunikációra alkalmas eszközök a magyar repülőgépeken és helikoptereken nincsenek, az esetleges feladat végrehajtás során kizárólag a hagyományos, repülési frekvenciák használatára van lehetőség.

A felderítési adatok automatikus valósidejű továbbítására alkalmas berendezések kompatibilitása alapvető követelmény a felderítési adatok gyors, biztonságos és hatékony továbbítása érdekében az ÖKMK, MÖK és a végrehajtó erők között, különösen a végrehajtás folyamán, amikor minden másodperc késedelem befolyásolhatja a kutató-mentő feladat sikerét.

A harci kutató-mentő feladatok végrehajtása gyakran épül a rejtett végrehajtásra, ami azt jelenti, hogy a mentő légijárművek igyekeznek rossz látási viszonyok között, vagy az éjszaka sötétségének leple alatt végrehajtani küldetésüket. Az ilyen típusú feladat-végrehajtáshoz nélkülözhetetlen eszköz az éjjellátó szemüveg. Az éjjellátó használatával végrehajtott repülések speciális felkészítést és rengeteg gyakorlást igényelnek.

A magyar légierőben évek óta folynak különböző próbálkozások az éjjellátó készülékek beszerzésére, a kiképzés végrehajtására, azonban a mai napig kézzelfogható eredményt ezen a területen nem sikerült elérni. A készülék beszerzésén kívül további problémát jelent a berendezés pilóta fülkéhez történő illesztése, az éjjellátó működését zavaró fények kiiktatása úgy, hogy a szükséges műszerfal megvilágítások (pl: veszélyt jelző tablók, üzemeltetés szempontjából kiemelt fontosságú műszerek, kapcsolók) továbbra is működjenek. A technikai nehézségek mellett a jelenlegi repülési idő keretek nem biztosítják az éjjellátó kiképzéshez és szinten tartáshoz szükséges repülési időt. Erre a célra kiegészítő repülési idő tervezése szükséges, ami a légierő jelenlegi helyzetében jelentős nehézségekbe ütközik.

A térképek kulcsfontosságú szerepet játszanak a műveletek tervezése és végrehajtása folyamán. A harci kutató-mentő művelet sikerének érdekében különösen fontos, hogy a bajbajutott személy és a mentésére induló erők ugyanolyan térképet használjanak. Az amúgy is korlátozott kutatási lehetőségek mellett igen lényeges, hogy a mentésben érintettek ugyanazokat a referencia pontokat és referencia rendszereket (pl: kilométer, vagy fokháló) használják a megközelítés, a kiemelés és a távozás során. A támogató erőkkel történő hatásos és időbeni koordinációt is nagymértékben segíti, ha ugyanolyan térképeket alkalmaznak.

A Magyar Honvédség tervezett ambíciószintjeit tekintve, lényeges az úgynevezett expedíciós képességek kialakítása, ami azt jelenti, hogy az eddignél lényegesen nagyobb szerepet vállalhatunk nemzetközi műveletekben. Ezen műveletek valószínűleg békefenntartó, vagy béketeremtő műveletek, melyek végrehajtása során, a személyi állományt, valamint az ellátást, utánpótlást szállító repülőgépek nagy valószínűséggel repülnek hadműveleti terület felett, ahol nem lehet teljes mértékben kizárni az ellenséges tevékenységet. Figyelembe véve, hogy hadszíntéren történő repüléseket az hajthat végre, aki a kutató-mentő műveletek végrehajtásával teljes mértékben tisztában van, a személyi állomány védelme és a sikeres feladat végrehajtás érdekében elengedhetetlen a magyar pilóták harci kutató-mentő felkészítése.

HIVATKOZÁSOK

¹ Joint Pub 3-50.2 Doctrine for Joint Combat Search and Rescue

² AAP - 6 (U) NATO Szakkifejezések és Meghatározások Szógyűjteménye

³ Special Instructions

FELHASZNÁLT IRODALOM

[1] Joint Pub 3-50.21 Joint Tactics, Techniques, and Procedures for Combat Search and Rescue 23 March 1998,

[2] Combat Search and Rescue Air Force Doctrine Document 2-1.6 30 September 1998,

[3] Air Campaign Planning Handbook, Warfare Studies Institute, 2000,

[4] Joint Pub 3-50.2 Doctrine for Joint Combat Search and Rescue 26 January 1996,

[5] ATP-62 Combat Search and Rescue,

[6] Krajnc, Zoltán: A légierő megváltozott szerepe a XXI. század hadviselésében, Geopolitikai Tanács Közhasznú Alapítvány Műhelymunkák 2006/7, 82 p.,

[7] Krajnc, Zoltán: A légierő alkalmazásának modern elmélete. A Széchenyi Professzori valamint a Bolyai János Kutatási ösztöndíjasok előadásai, ZMNE 2002. p. 65-70,

[8] www.fas.org

Abstract

PLANNING AND IMPLEMENTING COMBAT SEARCH AND RESCUE MISSIONS

The authors give general overview about major questions of operational planning process of combat search and rescue operations in international framework. This article discuss the difference between "search and rescue" and "combat search and rescue operations and analyses the process of carrying out of this type of operations.

Vissza a tartalomhoz >>>